

Definició d'un nou model sanitari: creació d'una escola universitària d'infermeria

Rosa Mari Mandicó i Alcobé

Vull agrair a la Societat Andorrana de Ciències la invitació.

Preparant aquesta presentació he fet un breu recorregut a la meua memòria històrica (vint anys enrere) quant a aquelles dates i fets més rellevants que han aportat canvis significatius en el nostre sistema sanitari.

En primer lloc faré alguna pinzellada històrica. Alguns de vostès recorden la primera clínica d'Andorra, la clínica Vilanova, ubicada primer a cal Guillemó (plaça Rebés) i posteriorment a l'edifici de casa Molines (al damunt del bar del Trévol), amb unes catorze habitacions.

Cal Guillemó

Casa Molines

La creació de la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS) l'any 1968 va ser sens dubte un dels avenços més significatius per a la societat andorrana. Cal fer èmfasi que abans de la creació de la CASS hi havia assegurances privades i no tota la població se les podia pagar. En algunes parròquies el metge estava pagat pel comú i es deia que "el metge està conduït".

L'any 1971 s'inaugura la clínica Verge de Meritxell, com la primera clínica pública i propietat del Consell General. La clínica estava oberta a tots els professionals sanitaris amb autorització d'exercici liberal a Andorra. L'obertura de la clínica va aportar una nova estructura organitzativa i alhora una modernització dels serveis: tres plantes d'hospitalització, urgències, radiologia, farmàcia i quiròfans, entre d'altres. Amb una capacitat de cinquanta llits amb dues habitacions dobles. L'any 1977 s'inaugura la clínica Santa Coloma, propietat de la CASS, amb 55 llits. Les dues clíniques formaren el Centre Hospitalari Andorrà (CHA).

Clínica Verge de Meritxell

Clínica Santa Coloma

L'objectiu principal d'unificar les dues clíniques en el CHA era per no duplicar serveis i distribuir-los entre els dos edificis: la clínica Verge de Meritxell i la clínica Santa Coloma, per complementar així les activitats assistencials. Els serveis de maternitat i de geriatria van romandre ubicats a la clínica Verge de Meritxell. La resta de serveis ja existents i els de nova creació (unitat de cures intensives, rehabilitació, diàlisi i laboratori) van ser ubicats a la clínica Santa Coloma.

L'objectiu de no duplicar serveis poc a poc es va anant desvirtualitzant per acabar amb un servei d'hospitalització de cirurgia, una programació habitual en el quiròfan i unes hores de radiologia a la clínica Meritxell.

Aquesta situació va comportar un amunt i avall de metges, d'infermeres, de dies guàrdia ara aquí ara cap allà, de trasllats de malalts entre ambdues clíniques. Tot això va originar molts problemes de gestió i d'augment de la despesa.

L'any 1986 el Govern va crear el Consell Assessor del Sistema Sanitari Andorrà amb l'objectiu de reordenar el sistema sanitari, tenint en compte la realitat sociosanitària, el consens entre els professionals, les organitzacions sanitàries i els òrgans representatius. L'any 1987 es crea el Servei Andorrà d'Atenció Sanitària (SAAS), entitat parapública que gestiona i administra tots els recursos públics, humans, materials i financers dedicats a l'atenció sanitària. La creació del SAAS va ser una petita *revolució*, en introduir nous conceptes i nous projectes:

- Prevenció de la malaltia.
- Promoció de la salut.
- Control de qualitat de l'atenció sanitària.

- Servei d'atenció primària.
- Elaboració d'una llei general de sanitat.
- Projecte de construcció d'un nou hospital.

Desenvolupar la llei del SAAS, la llei general de sanitat, la posada en marxa de nous serveis extrahospitalaris, inexistents fins aleshores, i el repte d'un nou hospital amb una capacitat de 200 llits van demanar un esforç de planificació i de previsió.

Les infermeres que treballaven al CHA provenien sobretot de França i d'Espanya, hi havia una gran rotació d'aquest col·lectiu, agreujat pel gran dèficit d'infermeres en aquests dos països veïns.

La comissió legislativa de Sanitat del Consell General va apostar per la creació d'una escola d'infermeria, per preparar els seus propis recursos en el camp de la infermeria.

Faré esment de l'obertura de l'hospital Nostra Senyora de Meritxell, l'any 1994, que va agrupar tots els serveis del CHA en un sol edifici amb una millora de tots els serveis que avui tots coneixem.

Hospital Nostra Senyora de Meritxell

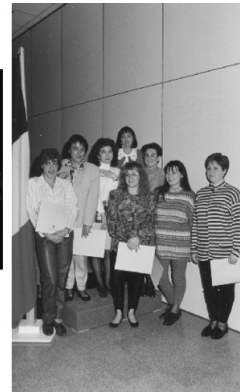
Creació de l'Escola d'infermeria

El Govern va elaborar un pla de viabilitat per a la creació d'una escola d'infermeria a Andorra (1988). El Consell General va votar una partida pressupostària de quaranta milions de pessetes per dur a terme la posada en marxa de l'Escola (març 1988). El Govern crea per decret de data 4 d'agost del 1988 l'Escola Universitària d'Infermeria d'Andorra (EUIA) com a centre de formació pública amb la finalitat de dur a terme la formació bàsica i la formació permanent dels professionals d'infermeria diplomats i auxiliars que exerceixen al Principat d'Andorra.

El 10 d'octubre del 1988 s'iniciava la formació de la primera promoció, a la sala d'actes de Prada Casadet. Vàrem disposar dels locals de l'edifici Davi, al carrer Dr. Vilanova, el maig del 1989, on s'ubicà l'Escola d'infermeria fins al desembre del 2003.

Primera promoció

36 persones van fer la pre-inscripció, però l'oferta era de 15 places, segons recomanació del pla de viabilitat. Es va realitzar un procés de selecció.

15 persones van ser seleccionades i 13 van formalitzar la matrícula. En finalitzar els tres anys de formació set estudiants van rebre el títol de diplomat universitari en infermeria.

Personal docent

El personal docent estava format per professors d'Andorra i professors d'altres escoles universitàries d'infermeria, adscrites a diferents universitats de Catalunya. El suport d'aquestes escoles va fer possible la posada en marxa de l'Escola d'infermeria. Voldria remarcar que el calendari va ser en tot moment molt ajustat.

La dependència de l'EUIA respecte de les diferents institucions ha anat canviant amb els anys.

Del 1988 fins al 1996, centre adscrit al SAAS.

Del 1996 al 1997, centre adscrit al ministeri de Sanitat.

L'any 1997, amb l'aprovació de la Llei d'universitats de data 30 de juliol i tal com preveu la disposició addicional primera, l'Escola d'infermeria és un centre de la Universitat d'Andorra.

El pla d'estudis aprovat pel Govern l'any 1993, en l'article 4, preveu una formació de tres anys amb un ensenyament teòric i pràctic. En relació amb l'ensenyament pràctic, es va preveure almenys tres mesos de pràctiques en hospitals de referència fora d'Andorra. Aquest model és encara vigent avui en dia, amb la mobilitat dels nostres estudiants en els diferents camps de pràctiques que realitzen a l'exterior.

Vint anys d'Escola d'infermeria

Durant aquests vint anys s'ha consolidat l'escola, s'hi han titulat 214 estudiants, el 85% dels quals treballen al sistema sanitari d'Andorra (SAAS, residències o centres privats).

S'ha portat a terme la formació continuada dels professionals d'infermeria, post-graus i cursos d'actualització.

L'Escola d'infermeria està reconeguda més enllà de les nostres fronteres, per les estades formatives dels estudiants en institucions sanitàries de França, Espanya i Portugal.

El segon pla d'estudis, publicat l'any 2006, és pioner en la introducció dels llenguatges estandaritzats en infermeria en les diferents assignatures.

La titulació d'infermeria està reconeguda a França i és homologable a Espanya.

Des del curs 2007-2008 hi ha un màster en l'especialització en infermeria obstetricoginecològica (llevador/a). Aquesta formació és un exemple que, davant d'una necessitat en un àmbit determinat de manca de professionals, podem donar una ràpida resposta. Es realitza amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona.

Futur de l'escola

La societat andorrana té una llarga esperança de vida i les necessitats de salut van en augment, motiu pel qual l'Escola d'Infermeria continuarà formant infermeres per donar resposta a aquestes necessitats.

Actualment i a tot arreu, les infermeres estan sol·licitades i no cobreixen totes les demandes dels diferents sistemes sanitaris.

Crec que s'ha d'apostar per una formació continuada al llarg de la vida, però d'una forma multidisciplinària, és a dir, hem de parlar d'equip de salut.

Desitjo un llarg futur a l'Escola d'infermeria de la Universitat d'Andorra.

Rosa Mari Mandicó i Alcobé

Infermera i directora de l'Escola d'Infermeria de la Universitat d'Andorra